

Corsendonca

17°-, 18°- en 19°-EEUWSE KLEIPIJPEN OP DE HAEGE BEEMDE

De heer Gustaaf Aerts, die reeds gedurende 20 jaar in de Aa-vallei aan archeologische veldprospectie doet, verzamelde van 1968 tot op heden ter streke de HAEGE BEEMDE (sectie D, 3° blad, nrs 608 tot 610) een mooie reeks pijpekoppen van witbakkende klei, waarvan we hierna de beschrijving geven. Wat de interpretatie van de gegevens betreft steunen we in hoofdzaak op de werken van F. H. W. FRIEDERICH (1) en S. LAANSMA (2).

1. Dit goed meetbare pijpje (fig. 1) is het oudste van de reeks. Het draagt aan beide zijden een zesbladige Tudorroos zonder kelk, een versiering die vooral gebruikelijk was ca 1620 en ca 1790 (3). Nauwkeurige meting geeft volgens de methode van Friederich (HBO=8075, lijn 2) 1633-34 als resultaat. De verhoudingen B/H ($3/5$ à $1/2$) en O/H ($2/5$ à $1/3$) met een hoek HS van 130° plaatsen dit pijpje tussen 1620 en 1650 (4). Een diameter van 3 mm van het rookkanaal komt overeen met ca 1630 (5). Wat de vorm betreft hebben we te maken met een overgangstype klok-trechter, wat op de periode 1630-1680 wijst (6). De diameter van de kopopening tenslotte ($O=12,5$ mm) geeft ca 1635 als resultaat. Uit de combinatie van al deze gegevens (die nooit met elkaar in tegenspraak zijn!) blijkt dit pijpje (of de vormdoos ervan) ca 1630-35 gemaakt te zijn. (8)

fig. 1

2. Deze onversierde pijpkop draagt het hielmerk "gekroonde 7" en is goed meetbaar. Qua vorm komt hij overeen met de trechterkom (9). Het produkt HBO=14343 geeft op lijn 3 van Friederich 1732-33 als resultaat. De verhoudingen B/H=3/5 en O/H=2/5 à 1/2, met de hoeken HS=140° en HB=90°, plaatsen dit pijpje onder de "uitschieters" (10). De diameter van het rookkanaal bedraagt 1,75 mm, wat wijst op ca 1740 (11). Het hielmerk "gekroonde 7" werd vanaf ca 1730 tot ergens tussen 1768 en 1782 gezet door Willem BRAMMERT of BREMMERT. Volgens het Goudse gildebroederboek van ca 1730 voerde ook ene Jacobus MANDEMAKER hetzelfde merk; hij komt in latere boeken echter niet meer voor. Het merkboek van 1759 kent de 7 ook toe aan Hendrik GROENEVELD, met de vermelding "dood". Besluit: dit Hollandse pijpje werd vermoedelijk ca 1735 gemaakt door Willem BRAMMERT/BREMMERT (12).

3. Een onmeetbaar fragment dat echter het hielmerk IK draagt. Het betreft hier de "fonetische" initialen van VSACK CAPTEIJN. Maker en merk komen vanaf 1746 niet meer in de boeken voor. Het besluit is dus eenvoudig: dit pijpje werd naar alle waarschijnlijkheid vóór 1746 gemaakt door Vsack CAPTEIJN.

4. Dit pijpje draagt één der meest intrigerende (zij het zeer courante) versieringen: de gekroonde snoek (of zalm?) met de 3 (of 4) golffjes, meestal nog vergezeld van 2, 3

of 4 letters die gewoonlijk niet in de merkboeken voorkomen (13). Zoals uit fig. 2 blijkt is de H van dit exemplaar niet precies meetbaar. Met een benaderend HBO van 16382 komen we op lijn 3 uit op 1744-45. Volgens Friederich komt het type versiering voor van 1745 tot 1760 (14). Dat is in dit geval meteen de best mogelijke datering. Hoeken en verhoudingen zijn hier immers niet te gebruiken wegens het ontbreken van een correcte H.

fig. 2

5. Dit fragment (fig. 3) draagt aan de linkerzijde boven de hiel de "gekroonde 33". Deze wijze van merken werd toegepast van ca 1720 tot ca 1760 (15).

Aangezien meting onmogelijk is moeten we ons hiertoe beperken, al is het fragment qua vorm vergelijkbaar met vondsten van ca 1730-35. Vermelden we nog dat de "33" ca 1730 in Gouda gevoerd werd door Lucas (of Lucus) DE JONG en ca 1746 overgenomen werd door Hendrik NIEUWLAND of NIEULAND, waarmee u meteen 2 mogelijke makers hebt.

fig. 3

6. Een perfect meetbaar exemplaar nu, dat we wegens het ontbreken van versiering niet afbeelden, doch met als hielmerk de "gekroonde 16". De linker zijkant van de hiel draagt bovendien het wapen van Gouda, de rechter zijkant is onduidelijk. Met een HBO van 19008 lezen we op lijn 3 van Friederich het jaartal 1759 af. Hoeken en verhoudingen (B/H=1/2 à 3/5, O/H=2/5, ^HS=135°, ^HB=90°, ^HO=90°) wijzen op de periode 1750-1800 (16). De diameter van het rookkanaal bedraagt 1,6 mm,

wat volgens Friederich ca 1760 als resultaat geeft (17). De "16" was in Gouda van ca 1730 (waarschijnlijk al vroeger) tot op het einde van de 18e eeuw het merk van de familie van Dale/van Dalum/van Dalom. Besluit: ons exemplaar is wellicht rond 1760 gemaakt door Willem VAN DALE.

7. Dit fragment is uitzonderlijk mooi qua versiering (zie fig. 4). Meetbaar is het echter nauwelijks (H=42 mm). Qua vorm en met een \hat{HS} van 140° doet het denken aan de tweede helft van de 18^e eeuw, maar er zijn geen andere gegevens die dit kunnen bevestigen, tenzij u in de afbeelding het merk "het springende paard" wilt zien dat in het proefboek van ca 1724 en in alle merkboeken vanaf 1768 vermeld wordt (met uitzondering van de periode 1730-1768 komt het dus in alle boeken voor).

fig. 4

8. Nog een perfect meetbaar exemplaar dat met een HBO van 18630 op lijn 4 rond 1772 met gedateerd worden. Met een B/H van 1/2, een O/H van 2/5, een \hat{HS} van 140°, een \hat{HB} van 90° en een \hat{HO} van 95° zou het volgens Friederichs tabrl (18) gemaakt zijn in de tweede helft van de 18^e eeuw. De diameter van het rookkanaal bedraagt ca 1,6 mm, wat net als bij nr 6 ca 1760 betekent (19).

Interessant zijn ook de versieringen; op de linker zijkant van de hiel staat de achtbladige roos, die rond 1775 zeer populair was (20), terwijl de rechter zijkant het wapen van Gouda draagt. De onderste helft van de kop heeft een (slecht uitgevoerd) schelpmottoef rondom. Het hielmerk WL komt in de boeken voor van 1727 tot 1825. Het zijn de initialen van Willem LUIJNBURG/LUNENBURG die rond 1770 gevoerd werden door Jacobus LUIJNBURG/LUNENBURG. Deze heeft dan ook waarschijnlijk dit pijpje ca 1770 gemaakt.

Deze grote ovoïde draagt op de linker zijkant van de hiel het wapen van Gouda. Het hielmerk is niet zeer duidelijk; waarschijnlijk betreft het de gekroonde AP. Het fragment is goed meetbaar. Met een HBO van 21737 lezen we op lijn 3 ca 1777 af. De diameter van het rookkanaal van 1,5 mm wijst op ca 1880. (21) Hoeken en verhoudingen geven weer eens 1750-1800 als resultaat (zie nrs 6 en 8). Volgens het merkboek van 1768-82 heeft Jan BRAMMERT na de dood van Teunis Brammert het merk AP overgenomen (oorspronkelijk de initialen van Aldert PRUIJMENBOOM, 1° helft 18^e eeuw). Het merkboek van 1782-1803 geeft echter Huijbert VERSPUIJ (+ december 1806) op als maker. Aangezien dit pijpje waarschijnlijk ca 1780 gemaakt is, is geen van beide als mogelijk maker uit te sluiten.

Dit prachtig versierde fragment (druivelaar) ziet u op fig. 5. Ons exemplaar komt overeen met Friederich, p. 110, afb. 5 nr 7, gedateerd 1800, op het takje aan de hiel na dat bij Friederich ontbreekt. Met een HBO van 18760 op lijn 4/5 komen we terecht

in 1773-74. Verhoudingen en andere metingen geven in dit geval echter geen bevestiging. Het is ons onbekend hoe Friederich tot het resultaat 1800 komt.

11. Een zeer merkwaardig exemplaar, niet alleen qua vorm maar ook qua versiering: een rechterhand omvat de hiel als een beker. Met een HBO van 19008 is dit pijpje (indien Hollands, wat wij betwijfelen) zeker na 1750 te plaatsen. Het is een echt buitenbeentje, al werden op andere vindplaatsen in Oud-Turnhout (Rabauwakkers, Zwaneven) ook dergelijke exemplaren aangetroffen. Het vrij onduidelijke hielmerk stelt iets als een stralende zon voor.

fig. 5

12. Een overgangstype dit keer, qua vorm te situeren tussen dop en rondbodempijp. De halve kop, waarvan de onderste helft versierd is met een schelpmotief, is nog vrij goed meetbaar en geeft met een HBO van 15108 op lijn 4 als uitkomst 1746-47. Eerlijkheidshalve dient gezegd dat we wat de breedte betreft moesten vergelijken met andere, meer volledige fragmenten met dezelfde vorm, H en O. De rechterzijde van de hiel draagt een punt, de linkerzijde het wapen van Gouda. Aangezien de punt de 19^e eeuw niet haalde en het wapen van Gouda vanaf ca 1740 algemeen werd toegepast (22), is dit exemplaar te dateren tussen 1740 en 1800.

13. Een klein, onmeetbaar kopfragmentje met hielmerk WS en op de linker zijde van de hiel het wapen van Gouda. Het merk WS is zeer oud en werd doorlopend gebruikt door meerdere pijpmakers tot op het einde van de 19^e eeuw. Door het wapen van Gouda en het feit dat het merk in reliëf werd aangebracht hebben we hier waarschijnlijk te maken met een exemplaar van na 1740.

14. Dit pijpje (zie fig. 6) draagt op de linkerzijde de gekroonde 18 en een aantal (waarschijnlijk 3, laatste = E) letters. Alleen de H (41 mm) is meetbaar. Wat de vorm betreft is het waarschijnlijk te plaatsen in de eerste helft van de 18^e eeuw. Het merk zou van Huijg MANSVELDER kunnen zijn. Hij zette de 18 van (?) tot ergens tussen 1768 en 1782. Dit merk komt in Oud-Turnhout heel vaak voor.

fig. 6

15. Een hele grote, met een H van 52 mm. Qua vorm (lijn 4) en met een HBO van 28600 zou deze pijp (of haar vormdoos) ca 1844 gemaakt zijn. De versiering (2 reeksen banden in reliëf rondom, een punt middenachter) hebben wij in de "Hollandse" literatuur echter niet aangetroffen. De diameter van het rookkanaal (2 mm) zou volgens de tabel van Friederich (23) wijzen op een exemplaar van na 1900. Besluit: een vrij recent type, niet Hollands van oorsprong.

16. De man met de tulband (zie fig: 7) is, al betreft het hier slechts een halve kop, een vondst waarvan vele "verzamelaars" zullen dromen. Ons exemplaar is helaas te fragmentair om er verder iets zinnigs over te vertellen. We volstaan met de vermelding dat H= 37 mm en dat de versiering die u hier ziet op de achterzijde (= voor de roker onzichtbaar) werd aangebracht.

fig.7

17. Het laatste hier beschreven exemplaar (zie fig. 8) is waarschijnlijk vrij jong, van een ander soort klei en/of volgens een ander procédé gemaakt, kunstig versierd met een motief dat aan een bijenkorf doet denken, doch op heden door ons niet thuis te brengen.

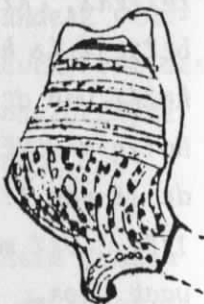

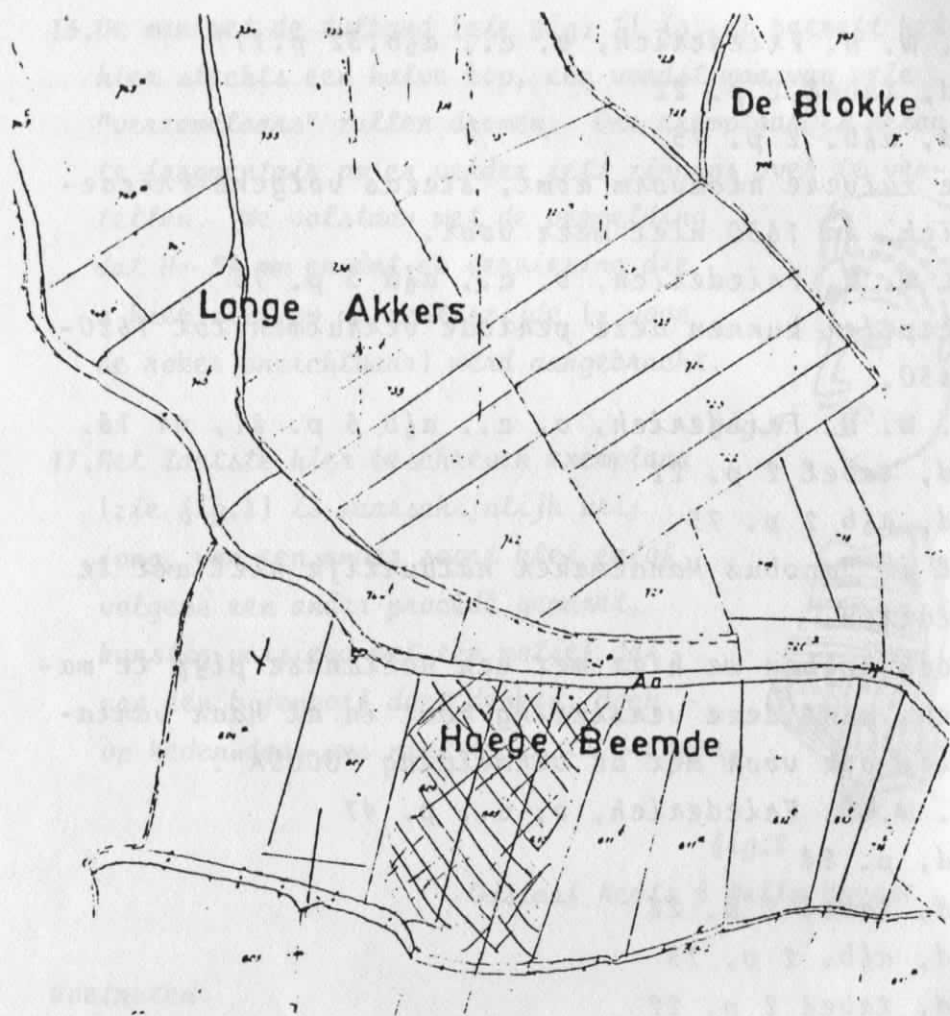
fig.8

Gustaaf Aerts & Willy Buysse

Voetnoten

-
1. F. W. H. FRIEDERICH, Pijpelogie. Vorm, versiering en datering van de Hollandse kleipijp. Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland, Voorburg, 1975.
 2. S. LAANSMA, Pijpmakers en pijpmerken 1724-1865. Arnhem, 1977.

3. F. W. H. Friederich, o. c., *afb. 32 p. 117*
4. *id*, *tabel 2 p. 22*
5. *id*, *afb. 2 p. 75*
6. De zuivere klokvorm komt, steeds volgens Friederich, na 1630 niet meer voor.
7. F. W. H. Friederich, o. c., *afb 3 p. 75*
8. Sceptici kunnen deze periode verruimen tot 1620-1650.
9. F. W. H. Friederich, o. c., *afb. 6 p. 81, nr 16.*
10. *id*, *tabel 2 p. 22*
11. *id*, *afb 2 p. 75*
12. al is Jacobus Mandemaker natuurlijk niet uit te sluiten.
13. Toch hebben we hier met een Hollandse pijp te maken, want deze versiering komt in al haar variaties ook voor met de vermelding "GOUDA".
14. F. W. H. Friederich, o. c., *p. 47*
15. *id*, *p. 54*
16. *id*, *tabel 2 p. 22*
17. *id*, *afb. 2 p. 75*
18. *id*, *tabel 2 p. 22*
19. *id*, *afb. 2 p. 75*
20. *id*, *afb. 32 p. 117*
21. *id*, *afb. 2 p. 75*
22. *id*, *p. 54-55*
23. *id*, *afb. 2 p. 75*

Situering van de vondsten
op de kadastrakaart (gearceerde percelen), sectie D, 3^oblad

EEN ONMISBAAR ATTRIBUUT VOOR DE PIJPROKER: DE WROETER/STAMPER

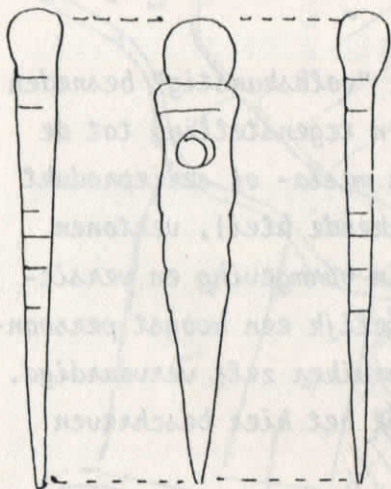
De tekening op de volgende bladzijde is de weergave van een zogenaamde pijpewroeter en -stamper (of -stopper) (1), in het bezit gekomen van de heer Gustaaf Aerts. Dit voor de pijproker onmisbaar attribuut werd gewoonlijk vervaardigd uit been, ivoor, palmhout of paarlemoer, al kwamen ook metalen (koper en ijzer) en -voor de meer gegoeden- ook edele metalen (goud, zilver) eveneens in aanmerking (2).

De boeiendste zijn evenwel de vaak zeer "volkskunstig" besneden benen en ivoren klokken en stampers. In tegenstelling tot de pijp zelf die meestal een onpersoonlijk massa- of serieprodukt was (denk maar aan de pijpen uit witbakkende klei), vertonen de wroeters en stampers een oneindige in vormgeving en versiering. De wroeter en/of stamper was namelijk een hoogst persoonlijk attribuut, niet zelden door de gebruiker zelf vervaardigd. Dit is waarschijnlijk ook het geval voor het hier beschreven ivoren exemplaar.

De kleine ronding van het stoppertje (ca 10 mm) zou volgens G. A. Brongers (3) wijzen op een vrij oud exemplaar. De bewerking als zou de diameter van de pijpekop toenemen met de tijd wordt echter sterk betwist (4). Aan een (zelfs ruime) datering durven we ons dan ook niet te wagen, temeer daar er geen andere dateringsgegevens (als merken, teksten, afbeeldingen...) zijn. Afgaande op materiaal en vorm kunnen we enkel vermoeden dat onze wroeter-stamper hoorde bij een smalle, vrij hoge aarden pijp. De combinatie wroeter-stamper was overigens in onze streken vooral populair eind 18^e eeuw. Bijzonder aan ons exemplaar is evenwel de uitgekende functionaliteit. Het voorwerpje dien-

de namelijk niet alleen als stopper (de ronde kop) en wroeter (de konische vorm), maar ook als sluiting voor de tabakzak (vandaar de doorboring, voor de strop!), (5) terwijl de inkepingen niet alleen decoratief zijn maar zo werden aangebracht dat ze een betere reiniging van de ketel mogelijk maakten. (6). Het tandje werd verder zo bewerkt dat het bijzonder goed in de hand ligt. Een sierlijke en uiterst praktische uiting van "volkskunst" dus!

Gustaaf Aerts & Willy Buysse

Voetnoten

(1) Andere benamingen: keuter, kloker, uithaalder... Zie ook G. A. Brongers, Pijpen en tabak, Bussum 1964.

(2) Vooral zilver leende zich in het bijzonder tot allerlei

kunstsinnige decoraties. Zie G. A. Brongers, Van gowenaar tot bruyërepip, Gaade 1978, p. 95.

(3) o. c., p. 93

(4) Zie hierover o. m. F. W. H. Friederich.

(5) De meer gegoeden gebruikten een tabaksdoos met aan de binnenzijde van het deksel vaak een beugeltje waardoor de wroeter werd gestoken. Engelse tabaksdozen hadden soms een vastgemaakt stoppertje.

(6) De meest effectieve reinigingsmethode bestond uit het opnieuw gloeien van de kleipijp. Vooral bakkers deden dit.

"ROODBORSTJE"

Linogravure Gustaaf Aerts

BROUWERIJ KEERSMAEKERS 80 JAAR!

Op zaterdag 20, zondag 21 en maandag 22 juni 1987 heerste een enorme drukte langs de Steenweg op Mol in Oud-Turnhout. Brouwerij Keersmaekers vierde haar tachtigste verjaardag. Zoals alles wat Jef Keersmaekers en zijn medewerkers aanpakken, werd ook deze verjaardag grondig uitgebouwd tot een groots feestelijk gebeuren. Om de aanwezigen volledig in de feestelijke sfeer te brengen werd een prachtige tent uit 1907 (precies het jaar waarin Brouwerij Keersmaekers startte) op de parking opgebouwd.

Op zaterdag 20 juni werden alle huis-aan-huis-klanten van de brouwerij uitgenodigd om een feestprogramma bij te wonen en te komen genieten van de talrijke proefstanden die in de magazijnen stonden opgesteld. Op zondag 21 juni waren alle verdelers-klanten aan de beurt samen met talrijke prominenten, terwijl op maandag het horeca-kliënteel van de partij was. Eregast op deze laatste dag was de heer T. Maes, directeur van de Brouwerijen Maes, waarmee de Brouwerij Keersmaekers reeds 40 jaar samenwerkt.

De geschiedenis van Brouwerij Keersmaekers begint in 1907. Toen kocht Antonius Florentius Keersmaekers de oude school gelegen langs de Steenweg naar Mol 17, en bouwde deze om tot een volwaardige brouwerij. Dat de Brouwerij Keersmaekers ook in die beginjaren reeds een grote faam genoot bewijzen enkele onderscheidingen. In de "Kempenaer" van 14 november 1908 vinden we onder de rubriek 'Algemeene

Nieuwstijdingen' volgende mededeling: "Op de internationale tentoonstelling van bieren te Gent hebben MM. Ant. en Jos. Keersmaekers, brouwers te Oud-Turnhout, een eerediploma en eene zilveren medalie verworven voor hun gerstenbier." Twee jaar later (1910) kreeg de brouwerij op de wereldtentoonstelling van Brussel een "Eere-diploma en eene Gouden Medalie".

Briefhoofding met vermelding
van de onderscheidingen

Het eerste merk van Brouwerij Keersmaekers was het Roxy-bier, dat in houten vaatjes van 20 tot 30 liter werd afgevuld en zo door tonnendragers aan de cafés en particulieren werd geleverd. Omstreeks 1930 werd het beroemde Pater-bier, met zijn donkere kleur en zachte milde smaak, gecreëerd.

Publiciteit van het Pater-bier,
ook gebruikt als briefhoofding

Ook de tafelbieren Tripel en Dubbele Gersten waren zeer in trek. Verder werd Brouwerij Keersmaekers ook verdeler van limonaden (Grape fruit, Topsy Limonade, Fruity Grenadine) en waters.

Van vader op zoon ging de brouwtraditie verder op Antoon Keersmaekers, die de brouwerij verder uitbouwde tot een modern distributiebedrijf. In de "Kempenaar" van 19 juli 1936 vonden we volgende mededeling: "Wij vernemen dat de jonge heer A. Keersmaekers met de grootste onderscheiding in zijn examen slaagde voor het 1e studiejaar aan de Brouwersschool te Brussel. Proficiat voor dezen prachtige uitslag."

Vanaf 1947 werd gestart met de distributie van Maes Pils, van de familiebrouwerij Maes; een samenwerking die nog steeds succesvol wordt verdergezet. Naar aanleiding van het 50-jarig bestaan van de brouwerij werd in 1957 een grootse reclamestoet met paardenwagens gehouden. In 1966 werd langs de Steenweg naar Mol, schuin over het van oudsher gekende café "De Zweep" een volledig nieuw depot met magazijnen en burelen geopend.

In 1982 knoopte Jef Keersmaekers -reeds de derde generatie- samen met de VVV-Oud-Turnhout en de Priorij van Corsendonk aan met de oude brouwtraditie van Oud-Turnhout; de brouwerij van de priorij brouwde immers van 1400 tot 1798 het Corsendonk-bier. De Corsendonk Pater en Agnus zijn een schitterend succes geworden. Ze hebben de Brouwerij

Keersmaekers en Oud-Turnhout een internationale dimensie bezorgd. Na de gouden medaille in Madrid (1985) werd het Corsendonkbier in 1986 in New York bekroond met de America Award. Corsendonk wordt momenteel uitgevoerd naar de Verenigde Staten van Amerika, Nieuw-Zeeland, Italië, Zwitserland en Nederland, terwijl ook de Spaanse markt bijzonder geïnteresseerd is.

DISTR. NV BROUWERIJ CORSENDONK B2360 OUD TURNHOUT
TEL. 014741 39 72

DISTR. NV BROUWERIJ CORSENDONK B2360 OUD TURNHOUT
TEL. 014741 39 72

Corsendonk®

BELGISCH BIER INH. e 0.75 LITER
BIERE BELGE CONT. e 0.75 LITRE

Embleem van
Corsendonk-bier

Deze prestatie bewijst dat de 80-jarige Brouwerij Keersmaekers jong van hart en jong van geest is gebleven en met volle vertrouwen de toekomst tegemoet ziet.

Vermelden we tenslotte nog dat U op zaterdag 3 oktober a.s. om 20u in de Vriendenkring op het DIFO-SALON een prachtige diareeks over Brouwerij Keersmaekers kunt bewonderen.

Hugo Miguet

KRINGWERKING

Een belangrijk gedeelte van de PAROCHIEREGISTERS van SINT-BAVO (doopsel, overlijden, huwelijk) is gecopieerd en in het bezit van de Heemkundekring. Na ordening zijn ze ter inzage en ter raadpleging.

Met onze hartelijke dank aan pastoor Cis Schroyen en ook aan alle helpers.

AGENDA

Op vrijdag 6 november aanstaande, om 20 u in de Heischuur: Diareeks: Teloorgang van de Kempens, door de Wielewaal, afdeling Turnhout, voorgesteld door Remi de Prins. Deze avond gaat door in samenwerking met het Davidsfonds. Iedereen van harte welkom!

AANWINST

We ontvingen van mevrouw Hendrickx-Prinsen een verhaal rond de priorij van Corsendonk: "Het Wonder van Corsendonk", van de hand van L. Prinsen. Dit wordt uiteraard te gelegenertijd gepubliceerd. Hartelijk dank aan de schenkster!

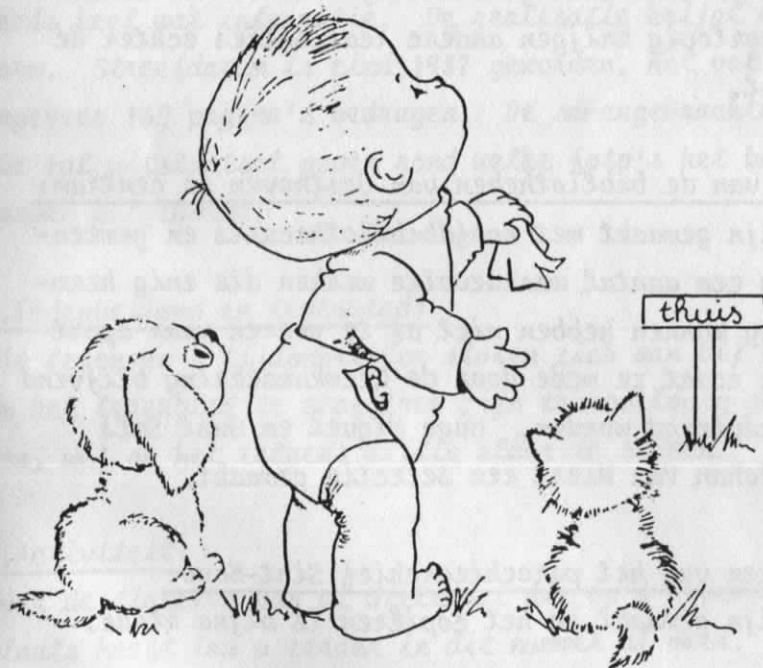
TENTOONSTELLING

Van 26 september tot 13 december 1987 loopt in "het

Toreke" te Tienen een tentoonstelling in het kader van Europalia 87 over "Kunstschaten uit de Benedictijnerabdij van Admont". Te zien zijn o. m. prachtige middeleeuwse manuscripten en kunstwerken uit de schatkamer van de abdij. Toegankelijk alle dagen van 8u30 tot 12u30 en van 13u30 tot 17u; zaterdag en zondag van 14u tot 18u.

FAMILIENTIEUWS

We melden u met vreugde de geboorte van Johan, zoontje van Jozef en Hilde Schildermans-Sels, Kastanjestraat 10 te Olen. Van harte gefeliciteerd!

VERSLAG VAN HET EERSTE SEMESTER WERKJAAR 1987

Vergaderingen van 30/3, 1/6, 5/7 en 1/9

1. Inrichting van de zolder als tentoonstellingsruimte:

het blijft de bedoeling een geheel samen te brengen rond wisselende thema's, waarbij ge dacht wordt aan landbouw, bodemvondsten, schoolverleden, gildeleven enz. De concrete realisatie wacht op nog meer tentoonstellingsmateriaal en mankracht om het geheel uit te bouwen. Er zijn reeds heelwat dingen voorhanden en vele contacten gelegd. Een recente toezegging betreft o. a. een brakel (vlasbewerking) die door de familie NEEFS wordt afgestaan in bruikleen. Ook met de H. DIERCKX zijn er contacten geweest om zijn collectie gedeeltelijk tentoon te kunnen stellen. Voorlopig krijgen andere realisaties echter de hoofdaandacht.

2. Oud fonds van de bibliotheken van Oosthoven en centrum:

Afspraken zijn gemaakt met hoofdbibliothecaris en gemeentebestuur om een aantal waardevolle werken die enig heemkundig belang kunnen hebben niet af te voeren maar apart te stockeren zodat ze mede door de Heemkundekring blijvend kunnen geraadpleegd worden. Hugo Miguet en Gust Sels hebben met Johan Van Miert een selectie gemaakt.

3. Fotocopiëren van het parochiearchief Sint-Bavo:

Afspraken zijn gemaakt en het kopiëren is bijna klaar.

Het omvangrijk archief van doopsels, overlijdens en huwelijken, alsmede verslagen van kerkfabrieken e: d. zullen dus makkelijker toegankelijk zijn voor de leden. Er wordt ook gedacht aan het klapperen en uitgeven ervan. De oudste registers dateren van 1808.

4. Oud-Turnhout en zijn verleden, deel 3:

Geopteerd werd voor een ruim fotoaanbod, vertrekkend van nog bestaande en onlangs verdwenen oude gebouwen. Willy Buysse, Roger Haeseldonckx en Staf Aerts gingen op pad om heel wat foto's te nemen. Beide eerstgenoemden gingen hieromtrent op het gemeentehuis basisgegevens opzoeken. Theresa Leppens en Willy Van Hout gingen op interview bij enkele markante figuren, verschillende mensen bezorgden ons reeds heel wat informatie. De realisatie krijgt dus stilaan vorm. Streefdatum is eind 1987 geworden, het volume zal ongeveer 160 pagina's bedragen. De samengebrachte informatie zal uitsluitend geven rond welke foto's het boek zal worden uitgebouwd.

5. Ledenbestand en ledenblad:

116 leden en 3 tijdschriften sloten zich aan bij onze Kring. Om het ledenblad te stofferen zijn er voorlopig geen problemen, wel om het telkens tijdig klaar te stomen.

6. Activiteit:

Over de diareeks van de Wielewaal die op 6 november a.s. plaats heeft las u eerder in dit nummer al meer.

DE CULTURELE RAAD VAN OUD-TURNHOUT

Artikel 1 van de statuten van de Culturele Raad zegt: "de culturele raad heeft tot doel overleg en samenwerking tot stand te brengen onder de verenigingen, instellingen en diensten voor sociaal-cultureel werk en culturele vrijetijdsbesteding. Hij bevordert deze activiteiten in de ruimste betekenis, met inbegrip van de cultuurspreiding, de voortdurende vorming en de vrijetijdsbegeleiding. Hij adviseert de gemeentelijke overheid inzake culturele aangelegenheden en inzake planning en bouw van culturele infrastructuur."

In het verleden heeft de culturele raad reeds enkele keren getoond welke belangrijke rol zij kan spelen voor de gemeenschap van ons dorp - denken we bijvoorbeeld aan de viering van 125 jaar Oud-Turnhout. Een aantal vrijwilligers hebben totnogtoe de wagen willen trekken, maar overeenkomstig het Decreet tot regeling van erkenning van gemeentelijke raden voor cultuur en culturele vrijetijdsbesteding, moest men ook in Oud-Turnhout de Culturele Raad officieel installeren. Een werkgroep -weer samengesteld uit een aantal vrijwilligers- heeft gedurende geruime tijd baanbrekend werk verricht door o.m. de statuten en het huishoudelijk reglement in overeenstemming te brengen met het hogergenoemde decreet en op die manier de verkiezing van het Dagelijks Bestuur voor te bereiden.

Op de uitnodiging lid te worden van de Algemene Vergadering reageerden 40 verenigingen van onze gemeente; 20 daarvan

verklaarden van Rooms-Katholieke strekking en 20 neutraal te zijn. Volgens het (voorgeschreven) systeem D'Hondt werd dan op 22 juni ll. het Dagelijks Bestuur, bestaande uit 12 leden (6 van iedere strekking), gekozen. Dit ziet er uit als volgt:

Maria Van Gorp (K.V.L.V. Centrum), Steenweg op Mol 40
 Marcel Wouters (K.B.G. Oosthoven), Steenw. op Ravels 244
 Jan Sels (Oudercomité Basisschool Centrum), Draaiboom 109
 Ivo Van der Steen (Milac), Steenw. op Oosthoven 24
 Lisette Mijndonckx (zangkoor St-Antonius), St.-Antoniusstr.15
 Paula Nijs (gecoöpteerd lid), Neerstraat 57
 Luc Dhondt (Vlaamse kring), Kleiputstraat 39
 Jean Van Reusel (Kon. Fanfare De Burgerzonen), Rode Kruisstr.8
 Sus Corsten (Toneelkring Verbroedering), P. Dielsstraat 41
 Roger Segers (Gagel), Pausenstraat 65
 Danny Cools (De Rosse Bie), Schuurhoven 36
 Julien Rottiers (gecoöpteerd lid), Engelstraat 1

De verkozenen kozen vervolgens als voorzitter Julien Rottiers, als ondervoorzitter Jean Van Reusel en als secretaresse Paula Nijs.

De duur van de bestuursmandaten bedraagt normaal 6 jaar, behoudens hernieuwing. Het huidige bestuur blijft aan tot 31 december van het jaar waarin de gemeenteraadsverkiezingen zijn gehouden. De verkiezing van het nieuwe bestuur dient te geschieden voor 31 januari van het daaropvolgende jaar.

DE VONDELING, een lied van ca 1860, uit de liederen-
bundel van Mevrouw Anna Driesen.

Geheel alleen op 't aardse dal
Roep ik o God van het heelal
Aan hem die alle smarten weet
Hij die den vondeling nooit vergeet
Zo roep tot God den Opperheer
Geef mij mijn duurbaar ouders weer
Maar ach waarheen mijn oog zich wendt
Er is niemand die mijn ouders kent
Maar ach... (bis)

Ach edele knaap wat zucht gij bang
Wat is het dat uw hart verlangt
Zeg mij uw lijden uw verdriet
Misschien ben ik uw trooster niet
Ge ziet in mij een brave man
Die u helpt, geloof mij, als hij kan
Geheel alleen zo staat gij daar
Uw lijden treft mij al te zwaar
Geheel... (bis)

Neen, vroom pelgrim, dat kunt gij niet
Ik ken geen naam, geen ouders niet
Geen moedersborst treft mij zo zeer
Geen vaderoog ziet op mij neer
'k Ben arm en gans alleen op aard
Het leven is mij niets van waard
Want ach waarheen mijn oog zich wendt
Er is niemand die mijn ouders kent
Want ach... (bis)

Zweeft u dan zo ellendig voort
Kent u geen stad, geen dorp, geen oord
Zweeft u dan niets meer voor den geest
Wie of uw voedster is geweest
Mijn moeder rust reeds lang in 't graf
Het schone beeld dat zij mij gaf
't Was stervend dat zij tot mij zei
Dit beeld dat draagt gij aan uw zij
't Was... (bis)

Zij sprak bewaar dit lieve kind
 Misschien dat gij uw trooster vindt
 De jongling trok het van zijn hart
 De grijsaard viel ter aard van smart
 Hij weende en riep vol diepen rouw
 Uw moeder was mijn echte vrouw
 Hoe menig slapeloze nacht
 Heb ik voor u niet doorgebracht
 Hoe menig... (bis)

De ouderliefde trof zo zeer
 Hij viel in 's vaders armen weer
 En sprak met kinderliefde teer
 U te miskennen pijnigt mij zeer
 O mijn kind heb daarom geen pijn
 De deugd zal nooit verstoten zijn
 Ik verlaat u niet meer, mijn enig kroost
 Ik dien u voortaan als zoete troost
 Ik verlaat... (bis)

ERRATUM

In het lied DE KREUPELE MAN dat we in ons vorig nummer opnamen ontbreekt in de laatste strofe (p.16) vers 4:
 "en danspartijen zoveel".

Waarvoor onze verontschuldiging.

INHOUD

17 ^o -, 18 ^o - en 19 ^o -eeuwse kleipijpen op de Haege Beemde	p.1-10
Een onmisbaar attribuut voor de pijp- roker: de wroeter/stamper	p.11-12
"Roodborstje", linogravure G. Aerts	p.13
Brouwerij Keersmaekers 80 jaar	p.14-17
Varia	p.18-19
Verslag eerste semester werkjaar '87	p.20-21
De Culturele Raad van Oud-Turnhout	p.22-23
De vondeling, een lied van ca 1860	p.24-26
Erratum	p.27